

TURIZM SOHASIDA TURISTIK KLASTERNING AHAMIYATI

*QORAQALPOQ DAVLAT UNIVERSITETI MAGISTRANTI**Abdullayeva Ozoda Sadulla qizi**ozodaabdullayeva155@gmail.com +998941494843*

Yurtimizda olib borilayotgan islohotlar natijasida iqtisodiyotimiz turli sohalarini rivojlantirish borasida barqaror o'sish sur'atlariga erishayotganimiz ta'kidlab o'tishimiz lozim. Dunyo bo'ylab tezkor yangilanish davri kechayotganligini hizobga oladigan bo'lsak, mamlakatimizda ham shunga mos ravishda izchil islohotlar kuzatilmoqda. Mana shunday yangi tizimlardan biri buklasterlashtirish tizimidir.

Mamlakatimizda ancha yillar muqaddam tanlangan iqtisodiyotni isloh qilish, davlat, mahalliyashtirish dasturlarini amalga oshirishda milliy mahsulot turlarini ko'paytirish hamda ishlab chiqarish jarayonlarini jadallashtirish, xususan, har bir hudud uchun rivojlanishning ustuvor yo'nalishlari aniqlanib, tarmoqlar bilan uzviy bog'langan holda dasturlar ishlab chiqilgan edi, hozirda ushbu islohotlarga yangicha yondashishni davrning o'zi talab qilmoqda. Hammamizga ma'lumki, klaster tizimlarini rivojlantirish va uni rag'batlantirish asosida mamlakatimiz mintaqalarini iqtisodiy rivojlanish, biznes va ishbilarmonlik faolligi va tashabbusi, shuningdek biznes va ijro etuvchi, qonun chiqaruvchi kuchlarning birgalikdagi sa'y-harakatlarini o'z ichiga oladi. Xususan, iqtisodiyotda ahamiyati tobora ortib borayotgan turizm sohasida klasterlarni yaratish va rivojlantirishda ishbilarmonlar va hukumatning ahamiyati turlichadir, lekin ular bir-birini to'ldirib boradi. Klasterlarni rivojlantirish yo'llaridan biri, turli darajadagi ma'muriy tuzilmalarning iqtisodiy va ijtimoiy dasturlar hisoblanadi.

Turizm sohasini rivojlantirishda bugungi kunda bir qator omillar yechimini kutayotgan bo'lib, bu omillarni yechimida klaster imkoniyatlaridan foydalanish zamon talabi hisoblanmoqda.

Turizm rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan omillar sifatida quyidagilar qayd etildi:

- turizm infratuzilmasining talab darajasida emasligi;
- ichki tashuvlarda transport xarajatlarining yuqoriligi;
- sayyohlarni joylashtirish vositalari, joylari va dam olish maskanlari yetishmasligi; -ko'plab turistik obyektlar holarininh qoniqarsizligi;
- turizm infratuzilmasining barcha sektorlarida xizmat ko'rsatishning sifati xalqaro talablardan past darajada ekanligi;
- mamlakatning deyarli barcha avtomagistrallarida sifatli yo'llar infratuzilmasining yo'qligi;
- hududlarimizda va xorijda sayyohlik imkoniyatlarimiz haqida ma'limotlarning yetarli emasligi.

Turizm rivojlanishidagi mavjud kamchiliklarning tahlili tadqiqotlarimiz ko'rsatishicha, turizm milliy iqtisodiyotning yuqori daromad keltiradigan, aholi turmush darajasini yaxshilovchi, fuqarolarning sog'lig'ini mustahkamlovchi, qariya va yoshlarning dam olishlari bo'yicha ehtiyojlarni qondiruvchitarmoq sifatida ichki turizmning rivojlanishi bo'yicha birinchi navbatda ko'rib chiqiladigan chora-tadbirlar belgilab olish kerakligi ma'lum bo'ldi.

O'zbekiston Respublikasining barcha mintaqasi katta turistik salohiyatiga ega, lekin undan faol foydalanish darajasi, aytilish mumkinki, ko'p hollarda, mintaqaviy turizmning innovatsion rivojlanish darajasiga bog'liq bo'lmoqda. Mamlakatimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning o'z lavozimlariga kirishganlarining ilk kunlaridayoq turizm tarmog'i mamlakat iqtisodiyotining ustuvor yo'nalishiga aylanishi kerakligi xususida gapirib o'tgan edilar. Yurtimizda Prezidentimizning 2016 yil 2 dekabrdagi "Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi PF-2661-sonli Farmoni turizmni yanada faolligini oshirish borasidagi dasturul-amal bo'ldi. Turizmni innovatsion rivojlantirish tarmoq rivojlanishida yangiliklari bilan farqlanadigan va ijobiy burilish yasovchi tizimli tadbirlaridanligi hisobga olinadigan bol'sa, turizmda innovatsiyalar o'ziga xos yondoshuvni ishlab chiqishni, yangi resurslar

izlab topish bilan bir vaqtda mavjud. resurslardan foydalanishning yangi yo'llarini izlab topishni taqozo etmoqda.

-Turizm sohasini rivojlantirish;

-Turizm tarmog'ini jadal rivojlantirish, turizm sohasini boshqarish tizimini takomillashtirish;

-Xorijiy investitsiyalar, jahon brendlarini jalb qilish, turizm sohasida biznes yuritish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish;

-Yangi turizm yo'nalishlarini yaratish turizmning zamonaviy turlarini rivojlantirish, ularning jozibadorligini oshirish haqida ta'kidlab o'tilgan.

Shuningdek, Prezident tomonidan 6.04.2021 yildagi «Turizm, sport va madaniy meros sohalarida davlat boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmon imzolanib, bu hujjatga muvofiq quyidagilar tashkil etildi:

Madaniyat vazirligi huzuridagi Madaniy meros departamenti, uning Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar boshqarmalari hamda O'zbekistonga oid xorijdagi madaniy boyliklarni tadqiq etish markazi negizida Turizm va sport vazirligi huzurida Madaniy meros agentligi hamda uning Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar boshqarmalari.

Albatta, turizmda klasterlar hamkorlikda faoliyat yuritadigan firmalarning oddiy birlashuviga qaraganda juda murakkab tuzilma bo'lib, u chuqur texnologik hamkorlikni qamraboladi. Korxonalar nafaqat klaster doirasida birlashadilar, balki muayyan sohalarda ham bir-birlari bilan raqobatlashishda davom etadilar. Bular mahsulot ishlab chiqarishning barcha omillari samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan doimiy mahsulot va texnologik innovatsiyalarning harakatlantiruvchi kuchi bo'lib, innovatsiyalarning tez va keng miqyosda tarqalishini ta'minlaydi. Shunday qilib, turistik klaster-turistik xizmatlariste'molchilarining ruhiy va hissiy kechin malari uchun sharoit yaratish va faoliyati shaharning mahalliy va xalqaro turistik bozorlarining

raqobatbardoshligini oshirishga yo'naltirilgan yirik shaharlar iqtisodiyotining turli tarmoqlari hududiy va o'zaro bog'langan tadbirkorlik tuzilmalarining majmuidir.

Adabiyotlar.

1. «O‘zbekiston Respublikasida ekologik turizmni rag‘batlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida» 21-sonli Prezident qarori 12.01.2024 PQ-21
2. Porter M. (2001) *Competition* Moscow: Publishing House Williams. -P. 207
3. Шкежев, Р.Х. (2012) Стратегическое управление взаимодействием субъектов Интеграционных структур региональной экономики / Р. Х. Шкежев // Региональная Экономика и управление: электронный научный журнал. № 2 (30)
4. К.Т.Каленов Turistik klasterler. / Oqiw qollanba./ – NOKIS: “ILIM NUR”, 2024 jil – 274 b.
5. Каленов, К. (2021). АГРАР СОҲАДА СУҒУРТА ХИЗМАТЛАРИНИ ЙУЛГА ҚУЙИШНИНГ ЖАҲОН ТАЖРИБАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ. *Iqtisodiyot va ta'lim*, (4), 343-347.
6. Tursynbaevich, A. R., Tlegenovich, K. K., & Kairatovich, K. Z. (2023). CHINA URGANISH MARKET AND EXPORT KILINADIGAN VILLAGE HOUSEHOLD PRODUCTS INSURANCE PRODUCTS. *JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE*, 2(5), 1-7.
7. Каленов, К. Т. (2014). ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ НОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ В ОБЛАСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО СТРАХОВАНИЯ. *The Way of Science*, 51.
8. Kalenov, K., & Utemuratova, R. (2024). Information necessary for the distribution of liability between partners in export cargo logistics services insurance the Republic of Uzbekistan. *Modern Science and Research*, 3(1).
9. Tlegenovich, K. K., Istamovich, R. N., & Baxadirovna, U. R. (2024). Modern Trends and Factors of Financial Development of the Agricultural Sector in the Republic of Karakalpakstan, Taking Into Account Agricultural

Insurance. *Information Horizons: American Journal of Library and Information Science Innovation* (2993-2777), 2(1), 97-101.

10. Каленов, К. Т., & Калимбетов, Б. И. (2022). Экономическое развитие аграрного сектора сложно экологических зон: на примере республики Каракалпакстан. In *Экономическое развитие России: точка баланса в мировой экосистеме и инфраструктура будущего* (pp. 123-129).

11. Каленов, К. (2021). Использование мировой практики отключения страховых услуг в аграрной сфере. *Экономика И Образование*, (4), 343-347.

12. Каленов, К. Т. (2021). Тенденции и факторы финансового развития аграрного сектора с учетом агрострахования в республике Каракалпакстан.

13. Kalenov, K. T., Kalbaeva, I. E., & Koblanov, Z. K. (2014). PROSPECTS FOR LIVESTOCK INSURANCE IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *The Way of Science*, 16.

14. Каленов, К. Т. АЎЫЛ ХОЖАЛЫҒЫ КӘРХАНАЛАРЫНДА ҚАМСЫЗЛАНДЫРЫҰ ХЫЗМЕТЛЕРИН КЛАССИФИКАЦИЯЛАҰ ТИЙКАРЫНДА ЖОЛҒА ҚОЙЫҰ. МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО СПЕЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН КАРАКАЛПАКСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ БЕРДАХА, 184.

15. Адильчаев, Р. Т., Каленов, К. Т., & Узаков, Р. М. (2021). ТЕНДЕНЦИИ И ФАКТОРЫ ФИНАНСОВОГО РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА С УЧЕТОМ АГРОСТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН. In *Управление в XXI веке-проблемы и перспективы* (pp. 302-310).

16. Каленов, К., & Юлдашева, А. (2024). ТУРИЗМНИ ДОЙИМИЙ РИВОЖЛАНТИРИШДА ТРАНСПОРТ СОҲАСИНИНГ ИСТИҚБОЛЛАРИ. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 3(30), 15-18.

17. Kalenov, K., & Ganieva, E. (2024). Respublikamizda turizm sohasini doyimiy rivojlantirishda transport xizmatini takomillashtirish. *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan*, 2(2), 333-337.

18. Kalenov, K., & Utemuratova, R. (2023). QISHLOQ XO ‘JALIGI KORXONALARIDA XATARLARINI O ‘ZARO SUG ‘URTALASH JAMIYATLARI TASHKIL ETISH ORQALI SUG ‘URTALASHNING XORIJ TAJRIBASIDAN FOYDALANISH. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(3 Part 2), 100-105.